

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Venezuela

[Všeobecné informácie o krajine](#)

2019

1. Základná charakteristika hospodárstva

Dňa 23.1.2019 prevzal funkciu dočasného prezidenta Venezuely (VE) predseda Národného zhromaždenia Juan Guaidó, ktorého vzápätí uznala väčšina krajín v regióne Latinskej Ameriky, USA, Kanada, niektoré európske krajiny a podporila EÚ. Odpor proti súčasnému režimu narastá už niekoľko rokov, čo potvrdzujú opakované protesty a demonštrácie po celej krajine. Do hlbokej ústavnej krízy sa však VE dostala po vzniku paralelného parlamentu, vládneho Ústavodarného zhromaždenia v r. 2017, ktorý sa postavil nad legitímne zvolený parlament Národné zhromaždenie, od r. 2015 s prevahou opozície. Vo VE teraz stoja proti sebe dvaja prezidenti. Oficiálne zvolený N. Maduro (aj keď voľby nespĺňali medzinárodné štandardy) a predseda parlamentu, dočasný prezident J. Guaidó. Prevzatím funkcie dočasného prezidenta VE sa začala etapa boja opozície a súčasného režimu o zásadné zmeny v krajine. N. Maduro posielala proti demonštrantom Národnú gardu a hľadá spôsoby, ako si za súčasnej krízy udržať moc. Dôležité je preňho si udržať podporu ozbrojených síl, jedného zo základných pilierov svojho režimu. Odporcovia súčasného režimu chcú skoncovať s vládou N. Madura, ktorý priviedol krajinu do stavu kolapsu, neznesiteľných podmienok a migrácie vlastného obyvateľstva. Podľa Medzinárodného menového fondu (MMF) bude VE potrebovať veľkorysú podporu medzinárodného spoločenstva, aby sa zotavila z ničivej hospodárskej a humanitarnej krízy, hyperinflácie, straty fyzického a ľudského kapitálu a zložitých dlhových problémov.

Ekonomika Venezuely je do veľmi veľkej miery závislá od príjmov z ropy, ktoré tvoria takmer všetky výnosy z exportu (90%) a napriek pokračujúcemu poklesu ťažby a spracovania ropy. To svedčí o veľkej zraniteľnosti Venezuely voči globálnemu poklesu cien ropy. Vývoz ropy v 2018 klesol na 79,9% a v prípade rafinovaných ropných olejov na 9,8%. Napriek absencii oficiálnych štatistík zahraniční odborníci odhadujú, že v roku 2018 HDP klesol o 18%, inflácia prekročila hranicu 65 000%, ľudia čelili rozsiahlemu nedostatku spotrebného tovaru a liekov, a medzinárodné rezervy centrálnej banky klesali. Štátnej ropnej spoločnosti Petroleos de Venezuela (PDVSA) sa dlhodobo nedarilo zastaviť pokles produkcie, ktorý naopak, v roku 2018 ešte zrýchlil. Dôvodom sú nedostatočné investície do nových projektov, odklad platieb dodávateľom a s tým súvisiaci nedostatok potrebného vybavenia a zlé plánovanie. Domáca výroba a priemysel naďalej výrazne zlyhávajú a venezuelská vláda sa naďalej spolieha na dovoz potravín a spotrebného tovaru.

Pokles cien ropy od roku 2014 zhoršil Venezuelskú hospodársku krízu. Nedostatočný prístup k americkým dolárom, kontrola cien a rigidné pracovné predpisy viedli niektoré americké a medzinárodné firmy k obmedzeniu alebo ukončeniu ich venezuelských operácií.

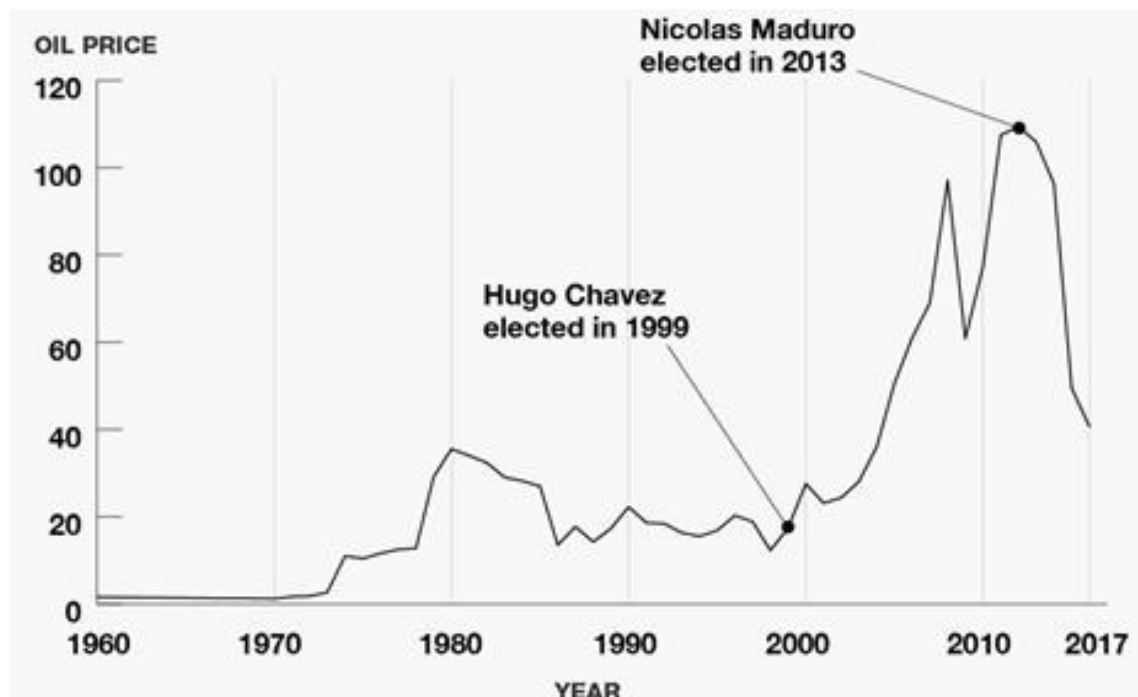
Pod vedením prezidenta Nicolasa Madura reagovala venezuelská vláda na hospodársku krízu zvýšením štátnej kontroly a z nedostatku začala obviňovať

súkromný sektor. Maduro poveril výrobou a distribúciou základných potravín vojakov a miestnych členov výboru socialistickej strany. Momentálne prebieha vo Venezuele veľký boj o moc.

Venezuelská vláda zachováva prísnu menovú kontrolu od roku 2003. Nedokázala však udržať mechanizmy na rozdeľovanie dolárov do súkromného sektora, aj z dôvodu, že potrebovala zadržať niektoré devízové rezervy na splácanie zahraničných dlhopisov. V dôsledku cenovej a menovej kontroly mali miestne podniky problém zaplatiť výrobné vstupy potrebné na udržanie svojich operácií, alebo predať tovar na miestnom trhu so ziskom. Menová politika vlády a kontrola vytvorili príležitosť pre špekulácie a korupciu a podnietili rýchly vzostup čierneho trhu.

V roku 1970 sa vďaka exportu ropy stala Venezuela najbohatšou krajinou v Latinskej Amerike a jednou z 20 najbohatších krajín na svete, s vyšším HDP per capita ako Španielsko, Grécko, alebo Izrael. Venezuelskí zamestnanci mali najvyššie príjmy v Latinskej Amerike. Avšak všetko sa zmenilo kolapsom trhovej ceny ropy v 80. rokoch. HDP pokleslo a inflácia dosiahla 6% – 12% v rokoch 1982 -1986. V roku 1989 inflácia vyskočila na 81%, na čo prezident Carlos Andres Perez reagoval znížením vládnych výdavkov a otvorením trhu. Výsledkom boli rozšírené protesty v meste Caracas, známe ako „Caracazo“.

Vývoj trhovej ceny ropy

Zdroj: Centrálna banka VZ

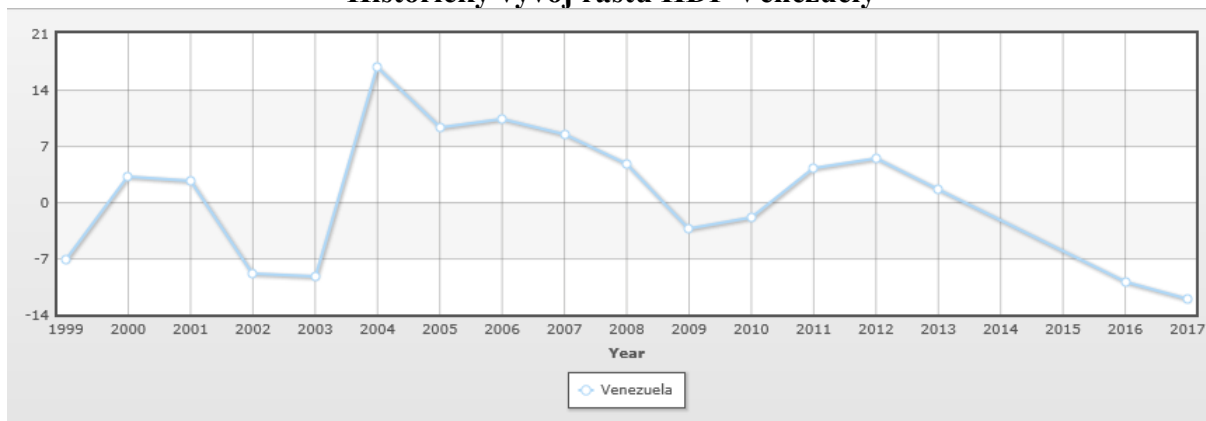
Venezuelský HDP sa zotavil z -8,3% v roku 1989 na 4,4% v roku 1990 a 9,2% v roku 1991. Platy však zostali nízke a nezamestnanosť vysoká. Percento obyvateľov žijúcich v chudobe prešlo z 36% na 66% v roku 1995. Keď Hugo Chávez prevzal vládu VZ v roku 1999, skoro polovica obyvateľstva žilo v chudobe, avšak krajina bola naďalej bohatá a finančná situácia bola udržateľná.

Počas vlády H. Cháveza dosiahla ropa historicky najvyššiu hodnotu, viac ako 100 USD za barel. Miliardové príjmy z exportu ropy umožnili vláde financovať sociálne programy a dotácie na potraviny.

S poklesom trhovej ceny ropy sa stali tieto programy neudržateľné. H. Chávez reagoval znárodnením súkromných spoločností a stanovením fixnej ceny na kľúčové výrobky, potraviny a lieky. Tieto produkty sa síce stali oficiálne lacnejšími, avšak až pod cenu výroby/nákupu. Výsledkom bolo, že tieto produkty sa vytratili z obchodov a objavili sa na čiernom trhu, za ceny o mnoho vyššie. V prípade liekov sa odhaduje, že aktuálne z každých 100 liekov 85 nie je dostupných na venezuelskom trhu.

Od roku 2013 sa prezidentom Venezuely stal Nicolás Maduro, ktorý pokračuje v ľavicovej politike H. Cháveza. Od roku 2014 vláda VZ odmieta poskytovať ekonomické údaje, čo komplikuje ich sledovanie. Inštitúcie monitorujúce finančnú situáciu tak závisia na údajoch z externých zdrojov.

Historický vývoj rastu HDP Venezuely

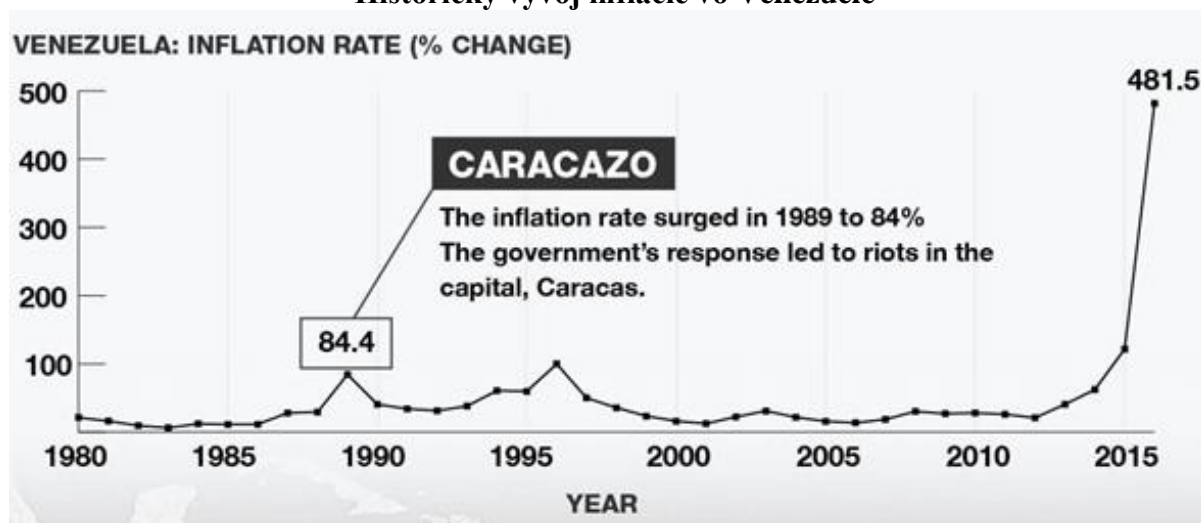
Zdroj: Svetová banka

Z dôvodu poklesu trhovej ceny a dopytu po rope prechádza Venezuela aktuálne najhoršou ekonomickou krízou vo svojej histórii. V roku 2018 pokleslo HDP o -18%, nezamestnanosť dosiahla 37% a inflácia viac ako 65000% percent.

Prezident Nicolás Maduro nariadil ďalšie zvýšenie minimálnej mzdy, avšak

ekonómovia varujú, že to iba zhorší situáciu s infláciou. Aktuálna predpoveď MMF pre rok 2019 ráta s infláciou až 2 000 000%.

Historický vývoj inflácie vo Venezuele

Zdroj: Al Jazeera, Index Mundi

Venezuelskej vláde už dochádzajú aj finančné zásoby. Podľa Venezuelskej centrálnej banky disponuje krajina menšie ako 10 mld. USD, čo je najmenej od roku 1995. Umelé udržiavanie cien vládou viedlo k prázdny obchodom a silnému vplyvu čierneho trhu na ceny potravín a výrobkov.

	2015	2016	2017	2018*
HDP (mld. USD)	472,8	565,8	501,7	320
Rast HDP reálny	-6,1%	-13,8%	-13,9%	-18%
HDP per capita (USD)	15 553	18 311	16 028	7 399
Nezamestnanosť	6,8%	15,5%	19,0%	37%
Inflácia	121,74%	422,2%	1123,3%	65 320%
Výmenný kurz (1USD = ...VEB)	48,07	48,07	437,1	-
Import (% oproti pred. roku)	-24,0%	-51%	-33%	0,9%
Export (% oproti pred. roku)	-48,7	-27%	17%	0,9%
Obchodná bilancia v mld. USD	2,2	11,06	21,06	22,42

Zdroj: Economist Intelligence Unit

2. Hlavné odvetvia hospodárstva

V priemysle sa výroba sústreďí najmä na spracovanie ropy a iných surovín, poľnohospodárske stroje, strojárstvo, dopravné prostriedky, stavebníctvo, železo, oceľ a zdravotné potreby.

Poľnohospodárska výroba sa sústreďí hlavne na kukuricu, cirok, cukrovú trstinu, ryžu, banány, zeleninu, kávu, bravčové a hovädzie mäso, mlieko, vajička, ryby. Poľnohospodárstvo spolu vytvára 7,3% pracovných miest.

3. Daňové zaťaženie

Slovensko aktuálne nemá s Venezuelou podpísanú dohodu o zamedzení dvojitého zdanenia.

Daň zo zisku právnických osôb sa stanovuje na základe čistého zisku spoločnosti. Pri zisku nad 3000 daňových jednotiek (jednotka je aktuálne stanovená na 65 bolívarov) dosahuje daň 50%, pri zisku 2000 – 3000 jednotiek je 22% a pri zisku do 2000 jednotiek štát aplikuje daň 15%. Okrem toho právnické osoby musia platiť aj regionálnu daň, ktorá v závislosti od oblasti podnikania a regiónu dosahuje 0,5 – 10%. V ropnom priemysle sa aplikuje daň 67,7% z hodnoty vyťaženej ropy.

Daň z príjmu fyzických osôb aplikovaná pre občanov a zahraničných rezidentov po dobu dlhšiu ako 180 dní dosahuje 6 – 34%, na základe výšky ročného príjmu (1000 – 6000 daňových jednotiek). Zahraniční občania menej ako 180 dní v krajine platia plošnú daň 34%.

Daň z pridanej hodnoty je vo Venezuele na úrovni 12%, neaplikuje sa však na dočasný dovoz určený na reexport, niektoré finančné transakcie a zóny voľného obchodu.

Daň z kapitálových ziskov na finančných trhoch je 1% z každej transakcie. Transakcie mimo kapitálových trhoch sa zdaňujú v hodnote 3% pre fyzické osoby, 5% pre domáce spoločnosti a 50% pre zahraničné spoločnosti.

4. Energetická politika krajiny

Venezuela sa aktuálne nachádza vo vážnej energetickej kríze. Nedostatok energie prinútil prezidenta Madura k viacerým šetriacim zásahom, vrátane

každodenného odpojenia elektrickej siete na 4 hodiny. Nedostatok zrážok a dlhé suché obdobia majú výrazne negatívny dopad na výrobu energie, ktorú vyrábajú predovšetkým vodné elektrárne (70% - hlavne vod. elektrárne Guri). Zvyšok tvoria skoro výhradne fosílna palivá (29,9%) a obnoviteľné zdroje (0,1%).

Venezuela disponuje najväčšími zásobami ropy na svete. Denne vyprodukuje 2,1 milióna barelov ropy.

5. Základná štatistika zahraničného obchodu

---

v mld. USD	2015	2016	2017	2018
Export	38,45	28,07	32,05	33,02
Import	36,46	27,13	10,99	10,60
Bilancia	1,99	0,94	21,06	22,42

Zdroj: CIA

Venezuela exportuje hlavne ropu a jej deriváty (90,6%), drahé kamene a kovy (2,8%), organické chemikálie (1,7%), železo a oceľ (0,8%), hliník (0,7%)

Hlavné komodity venezuelského importu sú minerálne oleje (40,4%), poľnohospodárske výrobky a suroviny (8,5%), mechanické stroje a zariadenia (8,2%), elektrické stroje a zariadenia (4,2%), živočíšne a rastlinné tuky a oleje (2,6%), organické chemikálie, lietadlá a dopravné prostriedky.

V roku 2017 boli (za rok 2018 nie sú zatiaľ tieto informácie dostupné)

Najväčšími obchodnými partnermi Venezuely sú USA (31%), Čína (15,4%), Indie (12,1%), EÚ je na 5. mieste s 5%, objem obchodu však vplyvom hlbokaj politickej krízy neustále klesá.

Hlavnými vývoznými partnermi sú USA (34,8%), India (17,2%), Čína (16%), Holandské Antily (8,2%) a Kuba (4,2%)

Hlavnými dovozcami do Venezuely sú USA (24,8%), Čína (14,2%), Mexiko (9,5%)

6. Zahraničné investície

V celosvetovom hodnotení právnych štátov vydanom World Justice Project (<http://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index>), ktoré hodnotí viaceré oblasti práva z pohľadu občanov v 113 krajinách, sa Venezuela umiestnila celkovo na poslednom mieste za Afganistanom a Kambodžou. V rámci tohto hodnotenia sa Venezuela dlhodobo umiestňuje na posledných priečkach aj v oblastiach vymožitelnosti práva, ochrane podnikateľov a zahraničných investorov.

Aktuálne platné zákony riadiace zahraničné investície, schválené prezidentom Madurom v roku 2014 (dekrét č. 1.438), značne zvýšili náklady pre investorov, štátnu reguláciu a pokuty. Regulácia PZI v krajine spadá pod Národný úrad pre zahraničný obchod (CENCOEX - Centro Nacional de Comercio Exterior). Jeden zo zákonov regulujúcich PZI, tzv. Ley habilitante (poverujúci zákon), umožňuje prezidentovi Venezuely znárodniť súkromné vlastníctvo za účelom budovania „socializmu 21. storočia“. Výsledkom zmien bol pokles PZI vo Venezuele v roku 2014 o 6 mld. USD, na úroveň pod 1 mld. USD. Existujúce investície z veľkej časti pochádzajú z Ruska a Číny a sú skôr politicky ako ekonomicky motivované. Vláda Venezuely znárodnila závody mnohých súkromných zahraničných spoločností, napr. závody General Motors, Pepsi a Delta. Výsledkom je, že v roku 2017 boli zahraničné investície vo Venezuele negatívne (- 68 mil.). VN je momentálne na 188 priečke zo 190 v rebríčku 2019 Doing Business zostaveným svetovou bankou.

Historicky PZI vo Venezuele smerovali predovšetkým do sektorov ťažby a spracovania ropy, ťažby zlata, hliníku a železa a výroby automobilov.

7. Štruktúra vzájomného dovozu a vývozu

Obchod Slovenskej republiky s Venezuelou je charakterizovaný pozitívnou obchodnou bilanciou 4,9 mil. Eur. Export SR do VZ v roku 2018 v porovnaní s predošlým obdobím stúpol takmer 5 násobne, vďaka vývozu elektrických strojov a prístrojov. Slovensko z Venezuely importuje hlavne liehoviny ale aj žulu, porfýr, čadič, opracované kameňa a vysielacie prístroje. Import oproti minulému roku klesol asi o 25%.

v tis. EUR	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Export SR do VZ	14 935	7 700	10 923	2 054	1 140	5 547
Import z VZ	126	160	212	357	797	594
Obchodná bilancia	14 809	7 540	10 712	1 698	343	4 953

Zdroj: Štatistický úrad SR

Exportné komodity SR do VZ v roku 2018

tis. EUR

Elektrické stroje a zariadenia; prístroje na záznam zvuku, TV obrazu:

5 454

Jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia:	48
Predmety zo železa alebo ocele	40
Plasty a výrobky z nich	2,6
Nábytok, posteľoviny	1,2
Dáždniky, slnečníky, palice, biče	0,36
Rôzne predmety zo základných kovov	0,07

Zdroj: Štatistický úrad SR

Importné komodity SR z VZ v roku 2016	tis. EUR
Nápoje, liehoviny a ocot:	540
Žula, porfýr, čadič	37
Opracované kamene	12
Vysielacie prístroje pre rozhlasové alebo TV vysielanie	1,3
Ortopedické pomôcky	0,63

Zdroj: Štatistický úrad SR

8. Členstvo v medzinárodných organizáciách

Venezuela je, okrem iných, členom nasledovných medzinárodných organizácií:

- Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO)
- Karibské spoločenstvo a spoločný trh (Caricom) (pozorovateľ)
- G15
- G24
- G77
- Medzi americká rozvojová banka (IADB)
- Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (IAEA)
- Svetová banka pre rekonštrukciu a rozvoj (IBRD)
- Medzinárodná obchodná komora (ICC)
- Medzinárodný menový fond (MMF) – neposkytuje údaje už niekoľko rokov
- Svetová obchodná organizácia (WTO)
- Svetová zdravotnícka organizácia (WHO)
- Organizácia spojených národov (OSN)
- Mercosur (členstvo pozastavené na neurčito)

9. Iné dôležité informácie

Zloženie vlády:

- Prezident a predseda vlády: Nicolás Maduro
- Ministerstvo - kancelária prezidenta: Wilmar Castro Soteldo
- Ministerstvo zahraničných vecí: Jorge Arreaza
- Ministerstvo vnútra, spravodlivosti a mieru: Néstor Reverol
- Ministerstvo financií: Simón Zerpa
- Ministerstvo obrany: Vladimir Padrino López
- Ministerstvo plánovania: Ricardo José Menéndez Prieto
- Ministerstvo zahraničného obchodu a investícií: José Vielma Mora
- Ministerstvo priemyslu: Juan Arias
- Ministerstvo cestovného ruchu: Marleny Josefina Contreras Hernández
- Ministerstvo pôdohospodárstva: Wilmar Castro Soteldo
- Ministerstvo vysokoškolského vzdelania, vedy a technológií: Hugbel Roa
- Ministerstvo školstva: Elías Jaua
- Ministerstvo zdravotníctva: Luis López
- Ministerstvo práce a sociálnych vecí: Néstor Ovalles
- Ministerstvo dopravy: Carlos Osorio Zambrano
- Ministerstvo sídiel a obydlií: Ilde Villarroel Arismendi
- Ministerstvo ropy a ťažobníctva: Manuel Quevedo
- Ministerstvo pre komunikáciu a informatiku: Jorge Rodríguez Gómez
- Ministerstvo pre výživu: Luis Alberto Medina
- Ministerstvo kultúry: Ernesto Villegas
- Ministerstvo mládeže a športu: Pedro Infante
- Ministerstvo pre ženy a rovnoprávnosť pohlaví: Blanca Eekhout
- Ministerstvo elektrickej energie: Luis Motta Domínguez
- Ministerstvo ekosocializmu a vody: Ramón Celestino Velázquez

Spracovala: Lucia Langer

Dátum: máj 2019